ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન — નોધણી નંબર : ....
પાઠ્યક્રમ : ES-331
વિષય : અભ્યાસક્રમ અને અધ્યાપન
તારીખ : 18/12/2010 (શનિવાર)
સમય : 11:00 TO 2:00 — કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

અભ્યાસક્રમ વિકાસની પ્રક્રિયા વર્ણવો.

અથવા

એક આયોજક તરીકે શિક્ષકની ભૂમિકા વર્ણવો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

પ્રણાલી/તંત્રનું ઉદાહરણ સહીત સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, તંત્રનું આગત-પ્રક્રિયા-નીપજ પ્રતિમાન રજૂ કરો.

અથવા

શિક્ષક નિયંત્રિત શિક્ષણ સંલગ્ન કૌશલ્યો જણાવી કોઈ એક વિશે વિગતે લખો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) અસરકારક અધ્યાપન અને અધ્યયન માટે અભ્યાસક્રમની ભૂમિકા લખો.
(2) 21મી સદીના અભ્યાસક્રમમાં નિર્ણાયક પરિવર્તનો વિશે મુદ્દાસર લખો.
(3) ડૉ. આર. એચ. દવે દ્વારા ઓળખાવાયેલ મનોક્રિયાત્મક ક્ષેત્રના તબક્કા વર્ણવો.
(4) શિક્ષક આધારિત અનુદેશ પદ્ધતિઓના પ્રકાર વર્ણવો.
(5) વર્ગ સંચાલનને પ્રભાવિત કરતાં પરિબળો વર્ણવો.
(6) સંસાધન કેન્દ્રના ઉપયોગકર્તા તરીકે શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીની ભૂમિકા મુદ્દાસર વર્ણવો.
(7) અભિપોષણ કેન્દ્રો, પ્રશિક્ષણ અભિગમો જણાવી, કોઈ એક વિશે વિગતે લખો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર અપો. **(25)**

'શૈક્ષણિક ઉપકરણોનો ઉપયોગ એટલે અધ્યેતાના અધ્યયન ધ્યેયોની સફળતા' આ વિધાનની વિસ્તારથી ચર્ચા કરો.

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજયુકેશન   નોધણી નંબર : ....
પાઠયક્રમ : ES-332
વિષય : અધ્યાપન અને વિકાસનું મનોવિજ્ઞાન
તારીખ : 19/12/2010 (રવિવાર)
સમય : 11:00 TO 2:00   કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

www.StudyGuideIndia.com

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

નૈતિક વિકાસની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી નૈતિક વિકાસના વિવિધ તબક્કાઓ જણાવો તથા નૈતિક વિકાસના ફલિતાર્થે જણાવો.

અથવા

પ્રેરણ એટલે શું ? પ્રેરણના પ્રકારો કયાં કયાં છે ? પ્રેરણના વિવિધ સિદ્ધાંતોની વિગતે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

વૈયકિતક ભિન્નતા એટલે શું ? વૈયકિતક ભિન્નતા પર અસર કરતાં પરિબળોની ચર્ચા કરો

અથવા

વિશેષ જરૂરીયાતવાળા બાળકોનું વર્ગીકરણ કરી પ્રતિભાશાળી બાળકોનાં લક્ષણો જણાવો તથા પ્રતિભાશાળી બાળકોના વિકાસ માટે શિક્ષકની ભૂમિકા સમજાવો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચના પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) વ્યકિતત્વ એટલે શું ? વ્યકિતત્વના વિકાસમાં શિક્ષકની ભુમિકા વર્ણવો.
(2) અપાનુંકૂલન એટલે શું ? અપાનુંકૂલિત વ્યકિતના પાંચ લક્ષણો જણાવો.
(3) બચાવ પ્રયુકિતનો અર્થ આપી કોઈપણ ત્રણ બચાવ પ્રયુકિતઓની ચર્ચા કરો.
(4) અધ્યયનનાં ક્ષેત્રો જણાવી જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્રના સ્તરોની ચર્ચા કરો.
(5) બુદ્ધિ અંગેના સિદ્ધાંતો જણાવી બુદ્ધિઆંક શોધવાનું સૂત્ર સમજાવો.
(6) સર્જનાત્મક એટલે શું ? સર્જનાત્મકતાના ઘટકો જણાવો.
(7) 'તરુણાવસ્થા એ ઝંઝાવાત અને તણાવનો સમય છે' – ચર્ચો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

અધ્યયન એટલે શું ? અધ્યયન તરફના અભિગમોના નામ જણાવો તથા અધ્યયન પર અસર કરતાં પરિબળોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઑફ એજયુકેશન	નોધણી નંબર	: ....
પાઠયક્રમ	: ES-333		
વિષય	: શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન		
તારીખ	: 20/12/2010 (સોમવાર)		
સમય	: 11:00 TO 2:00		કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

મૂલ્યાંકનની વ્યાખ્યામાં સમાવિષ્ટ ઘટકોની ચર્ચા કરો. સારા મૂલ્યાંકનના લક્ષણોનું વર્ણન કરો અને તેનો પરિક્ષણ અને માપન સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

ક્રમમાપદંડોના પ્રકારો જણાવી તેની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો અને ક્રમમાપદંડોની મર્યાદાઓ જણાવો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

શળામાં વપરાતી કસોટીઓના નામ આપી વિસ્તૃત સમજ આપો. પ્રત્યેક કસોટીની પસંદગી અને ઉપયોગ કરતી વખતે શી કાળજી રાખશો ?

અથવા

નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના પ્રકારો જણાવી તમને ગમે તે વિષયના ઉદાહરણ સહિત નોંધ કરો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નોનાં આશરે 150 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

(1) અવલોકનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના પ્રકારોનું વર્ણન કરો.

(2) સમઘારણ વક્રરેખા એટલે શું ? તેના ગુણઘર્મોની વિગતે સમજ આપો.

(3) નીચે આપેલ વર્ગીકૃત માહિતી માટે મધ્યસ્થ શોધો.

વર્ગ	45-49	40-44	35-39	30-34	25-29	20-24	15-19	10-14
આવૃત્તિ	3	4	6	8	7	4	5	3

(4) આંકડાશાસ્ત્ર એટલે શું ? શિક્ષણમાં તેની ઉપયોગિતા વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.

(5) મૌખિક કસોટી એટલે શું ? તેના ગુણ–દોષની ચર્ચા કરો.

(6) કસોટી પ્રાપ્તાંકોને અસર કરતાં પરિબળો જણાવો.

(7) નીચેની માહિતી માટે પ્રમાણ વિચલન શોધો.

વર્ગ	0-2	3-5	6-8	9-11	12-14	15-17	18-20
આવૃત્તિ	1	3	5	7	6	5	3

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

"શિક્ષક શ્રેષ્ઠ ન્યાયાધિશ છે." આ વિધાનની ચર્ચા કરો.

---

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન	નોધણી નંબર	: ....
પાઠયક્રમ	: ES-334		
વિષય	: શિક્ષણ અને સમાજ		
તારીખ	: 23/12/2010 (ગુરૂવાર)		
સમય	: 11:00 TO 2:00		કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

લોકશાહીનો અર્થ આપી તેનું કાર્યક્ષેત્ર જણાવો. લોકશાહી અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો. શાળામાં લોકશાહી માટે નડતા અવરોધો ચર્ચો.

અથવા

આદર્શવાદની ચર્ચા નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને કરો.
(1) શિક્ષણ અને આદર્શવાદ વચ્ચેનો સંબંધ (2) આદર્શવાદ અને અભ્યાસક્રમ
(3) આદર્શવાદ અનુસાર અભ્યાસક્રમ (4) આદર્શવાદ અને શિસ્ત

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

પ્રવર્તમાન ભારતીય સમાજનું સ્વરૂપ સમજાવો. પ્રવર્તમાન ભારતીય સમાજની સમસ્યાઓ વર્ણવો. રાષ્ટ્રીય વિકાસમાં શિક્ષણની ભૂમિકા વિસ્તારપૂર્વક ચર્ચો.

અથવા

સમાજિક પરિવર્તન એટલે શું ? સામાજિક પરિવર્તનના સાઘન તરીકે કેળવણીની ભૂમિકા ચર્ચો. પ્રવર્તમાન ભારતીય સમાજ કયા સ્વરૂપની કેળવણીની અપેક્ષા રાખે છે ?

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) પ્રાચીન ભારતીય શિક્ષણનું સ્વરૂપ સમજાવો.
(2) ભારતીય બંધારણમાં શિક્ષણવિષયક જોગવાઈઓ કઈ કઈ છે ?
(3) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ(1986)માં પ્રાથમિક શિક્ષણના સર્વાંગીકરણ અંગે શું ભલામણો કરવામાં આવી છે ?
(4) મધ્યકાલીન માધ્યમિક શિક્ષણના લક્ષણો જણાવો.
(5) વિશ્વવિદ્યાલય શિક્ષણપંચ(1948-49)ની મહત્ત્વની ભલામણો ચર્ચો.
(6) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણપંચ(1964-66)ની મહત્ત્વની ભલામણો કઈ હતી ?
(7) કાર્યાનુભવ એટલે શુ ? તેના સ્વરૂપની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

શિક્ષણમાં અસમાનતા એટલે શું ? ભારતમાં પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચ શિક્ષણમાં પ્રવર્તતી અસમાનતા ચર્ચો. વિવિધ કક્ષાએ શિક્ષણની અસમાનતા દૂર કરવાના પ્રયાશોની ચર્ચા કરો.

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન	નોધણી નંબર	: ....
પાઠ્યક્રમ	: ES-335		
વિષય	: શિક્ષણ અને શાળા		
તારીખ	: 24/12/2010 (શુક્રવાર)		
સમય	: 11:00 TO 2:00	કુલ ગુણ	: 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

ધંધા અને વ્યાપારથી જુદા પડે એવા અધ્યાપનના વ્યવસાયની વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતાઓ જણાવી આદર્શ શિક્ષક કેવો હોવો જોઈએ તેની વિસ્તારથી ચર્ચા કરો.

અથવા

શિક્ષક મૂલ્યાંકનનો અર્થ આપી તેની આવશ્યકતાઓ શા માટે છે તે સમજાવો. શિક્ષક મૂલ્યાંકનના વિવિધ ઉપકરણોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

સહઅભ્યાસ પ્રવૃતિઓના ઉદ્દેશો અને જરૂરિયાત જણાવી શાળામાં સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કઈ રીતે કરી શકાય તે સવિસ્તાર સમજાવો.

અથવા

ઔપચારીક શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાતંત્ર તરીકે શાળા સમાજની સાથે નજીકના સંબંધ માટે અસરકારક રીતે કામ કરી શકે યોગ્ય ઉદાહરણ સહિત ચર્ચો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) શાળા શિક્ષણમાં માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડની ભૂમિકા સમજાવો.
(2) શાળા સમય પત્રક (ટાઈમ–ટેબલ) નો અર્થ તથા મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
(3) "શિક્ષણ એ સામાજિક પ્રક્રિયા છે" સમજાવો.
(4) માતૃભાષાના શિક્ષણ માટે ભારતીય બંધારણમાં કઈ કઈ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે ?
(5) અસરકારક શિક્ષણ માટેના વ્યવસાયિક કૌશલ્યો જણાવો.
(6) કાર્યરીતી મૂલ્યાંકન સ્પષ્ટ કરો.
(7) સેવાકાલીન તાલીમના અગત્યના પાંચ કારણો જણાવો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

શાળા સંગઠનમાં સમાવિષ્ટ માનવ–બળ સ્ત્રોતના વિવિધ પાસાના સંદર્ભમાં વર્ણવો.

---

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન	નોંધણી નંબર	: ....
પાઠયક્રમ	: ES-341		
વિષય	: વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી		
તારીખ	: 19/12/2010 (રવિવાર)		
સમય	: 3:00 TO 6:00		કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

અભ્યાસક્રમ અને પાઠયક્રમની તુલના કરી અભ્યાસક્રમ રચના માટેના સિદ્ધાંતોને આધારે માધ્યમિક કક્ષાના વિજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમની ચર્ચા કરો.

અથવા

વિજ્ઞાનમાં પ્રયોગ પદ્ધતિના સંદર્ભમાં નીચેના મુદ્દાઓ વિશે વિગતે સમજાવો.

(1) પ્રયોગ પદ્ધતિની સંકલ્પના
(2) પ્રયોગ પદ્ધતિથી શીખવી શકાય તેવા માધ્યમિક કક્ષાના વિજ્ઞાનના દશ એકમોની યાદી
(3) આ પદ્ધતિના ફાયદા અને મર્યાદાઓ
(4) આ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કયારે અને શા માટે કરવો ?

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

વેગમાન સંરક્ષણનો નિયમ સમજાવો. આ નિયમ વર્ગખંડમાં શીખવવા માટેની પ્રવૃત્તિઓ વર્ણવો.

અથવા

પ્રકાશનું વક્રીભવન અને પ્રકાશનું પરાવર્તન એટલે શું ? અંતર્ગોળ અરીસા અને બહિર્ગોળ લેન્સ તેમજ બહિર્ગોળ અરીસા અને અંતર્ગોળ લેન્સ દ્વારા રચાતા પ્રતિબિંબોની સરખામણીનું વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) વર્ગખંડમાં નિદર્શન નિષ્ફળ ન જાય તે માટે કઈ કઈ સાવચેતી રાખવી જોઈએ
(2) કેથોડ કિરણો એટલે શું ? તે કયો વીજભાર ધરાવે છે ? કેથોડ કિરણોના ગુણધર્મો લખો.
(3) ચુંબકીયક્ષેત્રમાં રાખેલા વિદ્યુત પ્રવાહનું વહન કરતા વાહક પર લાગતું બળ જે ઘટકો પર આધારિત છે તે વિશે વર્ણવો.
(4) સોડિયમ કલોરાઈડનું ઉદાહરણ લઈ રાસાયણિક બંધન સમજાવો.
(5) મોલ સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
(6) ઉષ્માક્ષેપક અને ઉષ્માશોષક પ્રક્રિયાઓ એટલે શું ? ઉદાહરણો દ્વારા સમજાવો.
(7) કાચી ધાતુમાંથી શુદ્ધ ધાતુ પ્રાપ્ત કરવા માટેના સોપાનોનું વર્ણન કરો. તમારા વિદ્યાર્થીઓને આ શીખવવા કઈ પદ્ધતિઓ વાપરશો ?

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

જૈવિક ઘટકો અને અજૈવિક ઘટકો એટલે શું ? તેના ઉદાહરણો આપો. તે ખાદ્ય ઉત્પાદનોને કઈ રીતે નુકશાન પહોંચાડે છે ? ઉદાહરણ સહ વર્ણવો.

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઑફ એજયુકેશન	નોધણી નંબર	: ....
પાઠયક્રમ	: ES-342		
વિષય	: ગણિતનું અધ્યાપન		
તારીખ	: 18/12/2010 (શનિવાર)		
સમય	: 3:00 TO 6:00		કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

ગણિતવિષયના સ્વરૂપને ચર્ચો, શાળા અભ્યાસક્રમમાં ગણિતની જરૂરીયાત અને મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

ગણિત શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓ અને પ્રયુકિતઓની ચર્ચા કરી, તમારી દૃષ્ટિએ સૌથી સારા એક પદ્ધતિ માટે સોદાહરણ નોંધ તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

ગણિતમાં મૂલ્યાંકન સંદર્ભે એકમ કસોટીની ઉપયોગિતા સ્પષ્ટ કરી કોઈ એક એકમ માટે શિક્ષક–રચિત એકમ કસોટી ૨૫ ગુણની તૈયારી કરો.

અથવા

ફ્લોચાર્ટ એટલે શું ? તે દોરવાની સમજ આપી, વાર્ષિક 12% ના વ્યાજના દરે 5 વર્ષ માટે મુદ્દલ P માટે ચક્રવૃદ્ધિ વ્યાજ શોધવાની અલગોરીધમ લખો. વ્યાજ વાર્ષિક ઉમેરવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન : ૩ નીચે પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) ગણિત શિક્ષણના સામાન્ય હેતુઓ(ઉદ્દેશો) વિશે નોંધ તૈયાર કરો.

(2) આપેલી માહિતીનો મધ્યસ્થ બહુલક શોધો.
0,0,0,0,1,1,1,1,2,2,2,2,3,3,3,3,3,4,4,4,5,5,6,19,20,21,22

(3) આંકડાશાસ્ત્રની ઉપયોગિતાને તમારા દૃષ્ટિકોણથી ચર્ચો

(4) ઉપગણ અને સાર્વત્રિકગણ વચ્ચેનો સંબંધ સોદાહરણ સમજાવો.

(5) સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ PQRSમાં $\angle QPS=60°$, $\angle PQS=85°$ નો $\angle RQS$ શોધો.

(6) ભારતીય ગણિતશાસ્ત્રીઓના પ્રદાન વિશે ટૂંકી નોંધ તૈયાર કરો.

(7) ગણિત શિક્ષણમાં સહયોગી એવી કેટલીક શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રી જણાવી, ગણિત પ્રયોગશાળાનું મહત્ત્વ ટૂંકમાં સમજાવો.

(8) ગણિતના સારા અધ્યાપન કાર્યક્રમની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

ગણિત અભ્યાસક્રમ સંરચનાના સિદ્ધાંતો વર્તમાન પ્રવાહને ધ્યાનમાં રાખી સવિસ્તાર ચર્ચો

---

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજયુકેશન	નોંધણી નંબર : ....
પાઠયક્રમ : ES-343
વિષય : સામાજિક વિજ્ઞાનનું અધ્યાપન
તારીખ : 21/12/2010 (મંગળવાર)
સમય : 11:00 TO 2:00	કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

www.StudyGuideIndia.com

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

સમાજવિદ્યાની સંકલ્પના સ્પષ્ટકરી સમાજવિદ્યાના અધ્યાપન માટે આવશ્યક દૃષ્ટિકોણ અને ક્ષમતાના વિકાસમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

મૂલ્યાંકન એટલે શું ? મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી સમાજવિદ્યામાં મૂલ્યાંકનના પાસાંઓ વિગતે ચર્ચો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

ઝડપી ઔદ્યોગીકરણ અને અપ્રતિમ વસ્તી વધારાએ ભારતમાં પ્રાકૃતિક સ્રોતોની જાળવણી માટે નોંધપાત્ર સમસ્યા ઊભી કરી છે. કુદરતી સંપત્તિ અને ઉપયોગને ધ્યાનમાં રાખી છણાવટ કરો.

અથવા

ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસાના વિષયવસ્તુ અને શૈક્ષણિક વ્યૂહરચના સંદર્ભે વિગતે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના આશરે 150 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

(1) અર્વાચીન યુગની શરૂઆત અને ભૌગોલિક શોધોની માહિતી આપો.
(2) માધ્યમિક શાળા અભ્યાસક્રમમાં સમાજવિદ્યાનું શું સ્થાન છે. સમજાવો.
(3) પ્રાકૃતિક પર્યાવરણમાં પર્યાવરણની સમગ્રતા વિશે આકૃતિ દોરી સમજાવો.
(4) ભૂગોળ શિક્ષણનાં સાધનોમાં નકશાનું મહત્ત્વ દર્શાવો.
(5) સાંપ્રત સમયમાં સમાજવિદ્યા શિક્ષણનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(6) વિકસતા ભારત દેશમાં સામાજિક અને આર્થિક સમાનતાની ચર્ચા કરો.
(7) સમાજવિદ્યા શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન સતત ચાલતી પ્રક્રિયા છે. સમજાવો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

પાઠઆયોજન એટલે શું ? પાઠ આયોજનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી સમાજવિદ્યાનો કોઈપણ એક એકમને ધ્યાનમાં રાખી પાઠઆયોજન બનાવો.

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination December-2010

Course : Bachelor of Education   Roll No. : ……………………….
Subject Code : ES-344
Subject : Teaching of English
Date : 20/12/2010 (Monday)
Time : 3:00 to 6:00   Total Marks : 100

Instruction : (1) All question carry equal marks.
(2) All the questions are compulsory.

www.StudyGuideIndia.com

Que. 1. Answer the following in about 600 words. (25)

Discuss the main Characteristics and role of a teacher in an effective oral skill lesson.

OR

Discuss main Characteristics of reading and various reading problems associated with it.

Que. 2. Answer the following in about 600 words. (25)

Mention different types of writing. Discuss each with example.

OR

What are grammar games ? Discuss advantages and various types of grammar games.

Que. 3. Answer any five of the following in about 150 words. (25)

(1) What are the different learner factors in second language acquisition ?
(2) What are 'skills' ? Mention different types of skills. How skills are different form knowledge ?
(3) Discuss different kinds of listening material used by a teacher. List the advantage and disadvantage of each.
(4) Mention at least five purposes for which we read in real life.
(5) What from the students point of view are the advantages and disadvantages of the integrated grammar tasks ?
(6) Write the role of a teacher in an effective listening lesson.
(7) What is meant by a sound sequence ? How can it be used for developing learners' speech skills ?

Que. 4. Answer the following in about 600 words. (25)

Differentiate among method, approach and technique in the context of teaching and learning of languages. Discuss the principles behind the various methods and approach used in English language teaching ?

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ओपन युनिवर्सिटी
सत्रांत परीक्षा डिसेम्बर – 2010

अभ्यासक्रम : बेचलर ओफ एज्युकेशन   नोंधणी नंबर : ....
पाठ्यक्रम : **ES-345**
विषय : हिन्दी शिक्षण प्रविधि
तारीख : २१/१२/२०१० (मंगलवार)
समय : ३.०० से ६.००   कुलगुण : १००
सूचनाएं : १) सभी प्रश्न अनिवार्य है ।
र) सभी प्रश्नों के गुण समान हैं ।

प्रश्न-१ निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर ६०० शब्दों में लिखिए । (२५)

भाषा अधिगम कया है ? उदेश्य स्पष्ट करके भाषा अर्जन एवं अवबोधन, बालक के विकास में भाषा की भूमिका और भाषा विकास की सविस्तार चर्चा कीजिए।

अथवा

हिन्दी शिक्षण के चार कौशल बताकर चारों का कमिक विकास सविस्तार स्पष्ट कीजिए ?

प्रश्न-२ निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर ६०० शब्दों में लिखिए । (२५)

परीक्षणेतर मूल्यांकन प्रयुक्तियाँ लिखकर प्रश्नों के प्रकारों की सविस्तार चर्चा किजिए ?

अथवा

पाठ योजना के लिये कक्षा ८ (आठवी) के व्याकरण के कोई एकम पर उदेश्य, विशेष उदेश्य, सामग्री, पूर्वज्ञान, शैक्षिक प्रक्रिया, प्रस्तुतिकरण एवं मूल्यांकन सहित घटको को लेकर आयोजन तैयार किजिए ?

प्रश्न-३ निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी पांच प्रश्नों के उत्तर लिखिए प्रत्येक प्रश्न का उत्तर १५० शब्दों मे दीजिये । (२५)

(1) *मौखिक अभिव्यक्ति को विकसित करने की प्रवृतियों पर प्रकाश डालें ?*
(2) *अशुद्ध वर्तनी को शुद्ध करने के उपाय बताकर सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ?*
(3) *पठन के प्रकार बताकर इसका प्रयोजन बताइए ?*
(4) *हिन्दी शिक्षण में दृश्य, श्रव्य, दृश्य-श्रव्य, सामग्री बताकर उदाहरण सहित इसका उपयोग कैसे करेंगे स्पष्ट किजिए ?*
(5) *जीवनी, आत्मकथा, संस्मरण, रेखाचित्र के शिक्षण के उदेश्य बताकर स्पष्ट किजिए ?*
(6) *कविता के रसास्वादन के लिये आप कौन सी प्रवृत्तियों करेगें ? कैसे ?*
(7) *व्यंजनो का वर्गीकरण स्थान एवं प्रयत्न के आधार पर कीजिए ?*

प्रश्न-४ निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर ६०० शब्दों में लिखिए । (२५)

कियात्मक शोध की रूप रेखा तैयार करके सोपानों पर सविस्तार प्रकाश डालिये

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ	: બેચલર ઑફ એજયુકેશન	નોધણી નંબર	: ....
પાઠયક્રમ	: ES-346		
વિષય	: ગુજરાતીનું શિક્ષણ		
તારીખ	: 22/12/2010 (બુધવાર)		
સમય	: 11:00 TO 2:00		કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

દૃષ્ટિગમ્ય સાધનોની યાદી આપી. દૃષ્ટિગમ્ય સાધનોનું માતૃભાષા શિક્ષણમાં મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરી. વર્ગશિક્ષણમાં ઉપયોગ કરતી વખતે તમે કઈ કઈ કાળજી રાખશો ?

અથવા

માતૃભાષા શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકનનું મહત્ત્વ જણાવી મૂલ્યાંકનની વિવિધ કસોટીની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

''ગદ્યશિક્ષણ સિવાય આપણો જીવન વ્યવહાર સ્થગિત થઈ જાય છે.'' પ્રસ્તૃત વિધાન સાથે તમારી સંમતિ–અસંમતિ માટેની દલીલ જણાવો.

અથવા

''કાવ્ય શીખવાની એક માત્ર રીત નથી'' પ્રસ્તૃત વિધાનની યથાર્થતા ચર્ચો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં લખો. **(25)**

(1) કથન કૌશલ્યની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી કથન કૌશલ્યોનું મહત્ત્વ જણાવો.
(2) માતૃભાષા શિક્ષણમાં વ્યાકરણનો મુદ્દો ભણાવતી વખતે તમે કઈ કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરશો ? ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
(3) માતૃભાષા શિક્ષણમાં પ્રશ્નોત્તરી પ્રયુક્તિનો ઉપયોગ કઈ રીતે કરશો ? ઉદાહરણ સાથે જણાવો.
(4) માતૃભાષા શિક્ષણમાં સ્વાધ્યાય પદ્ધતિના લાભા–લાભ જણાવો.
(5) લેખન કૌશલ્ય વિકસાવવા માટે તમે શાળામાં કઈ કઈ પ્રવૃતિ કરશો ?
(6) માતૃભાષા શિક્ષણમાં નાટયીકરણ પ્રયુક્તિનું મહત્ત્વ જણાવો.
(7) વાચનના પ્રકાર જણાવી દરેક પ્રકારની વિગતે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

ભાષાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી ભાષાની લાક્ષણિકતાઓની વિગતે ચર્ચા કરો.

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન   નોધણી નંબર : ....
પાઠયક્રમ : ES-362
વિષય : શિક્ષણમાં કોમ્પ્યુટર
તારીખ : 26/12/2010 (રવિવાર)
સમય : 11:00 TO 2:00   કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

કાર્ય પૃથકરણ એટલે શું ? વિગતે સમજાવી કાર્યપૃથક્કરણના અભિગમો ટૂંકમાં વર્ણવો.

અથવા

અભિક્રમિત અધ્યયન શું છે ? તેના સિદ્ધાંતો સમજાવો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

શિક્ષણમાં કોમ્પ્યુટરના વિવિધ રીતે થતાં વિનિયોગો વિગતે મુદ્દાસર સમજાવો.

અથવા

શૈક્ષણિક આયોજનને ઈન્ફર્મેશન નેટવર્ક કઈ રીતે વધારે અસરકારક બનાવે છે? વિગતે સમજાવો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) પરંપરાગત અને કમ્પ્યૂટર આધારિત શિક્ષણની તુલના કરો.
(2) સ્ક્રીન ડિઝાઈનીંગના ઉપયોગો જણાવો.
(3) દસ્તાવેજ રચનાના સોપાનો ટૂંકમાં જણાવો.
(4) ફરમાના ક્રમની જુદી જુદી રીતો કઈ કઈ છે ?
(5) બહુમાધ્યમની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
(6) 'માનવ મગજ કમ્પ્યૂટર જેવું કામ કરે છે' – વિધાન સમજાવો.
(7) નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નનો ઉપયોગ કરીને કયા પ્રકારના ક્ષેત્રને આવરી લેવામાં આવે છે ?

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

મુકત અધ્યયન પ્રણાલી એટલે શું ? તેમાં કમ્પ્યૂટરના ઉપયોગના લાભો વિગતે ચર્ચો.

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન   નોધણી નંબર : ....
પાઠયક્રમ : ES-363
વિષય : માર્ગદર્શન અને સલાહ
તારીખ : 26/12/2010 (રવિવાર)
સમય : 11:00 TO 2:00   કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

માર્ગદર્શનનું સ્વરૂપ, ઉદ્દેશ, કાર્યક્ષેત્ર અને તેના સિદ્ધાંતો જણાવો.

અથવા

સમૂહ માર્ગદર્શનના ફાયદા જણાવી, સમૂહ માર્ગદર્શનની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

વ્યકિતત્વ વિકાસ અને કારકિર્દી પસંદગીના Roe ના સિદ્ધાંતની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.

અથવા

વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓની સામાજિક–સંવેગિક સમસ્યાઓ જણાવો તથા વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓના વિકાસમાં મા–બાપ અને શિક્ષકોની ભૂમિકા જણાવો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) સલાહના સિદ્ધાંતો
(2) માર્ગદર્શન કાર્યક્રમમાં શિક્ષકની ભૂમિકા
(3) વ્યાવસાયિક માહિતીનું વર્ગીકરણ અને ફાઈલિંગ કેવી રીતે કરી શકાય?
(4) છોકરીઓના કારકિર્દી વિકાસમાં શિક્ષકની ભૂમિકા
(5) કારકિર્દી પરિપકવતા એટલે શું ?
(6) વર્ગખંડમાં વર્તન સમસ્યાઓના વ્યવસ્થાપન પ્રયુકિતઓ જણાવો.
(7) સમાવેશક શાળાની સંકલ્પના અને અભિગમ

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

માર્ગદર્શન માટેની પ્રમાણિત અને બિનપ્રમાણિત પ્રયુકિતઓ જણાવી ક્રમમાપદંડ અને મુલાકાતની વિગતે ચર્ચા કરો.

---

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન નોધણી નંબર : ....
પાઠયક્રમ : ES-364
વિષય : દૂરવર્તી શિક્ષણ
તારીખ : 26/12/2010 (રવિવાર)
સમય : 11:00 TO 2:00 કુલ ગુણ : 100

સૂચના : (૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (25)

દૂરવર્તી શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી નીચેની પરિભાષાઓ વિગતે સ્પષ્ટ કરો.
(1) અવૈધિક શિક્ષણ (2) શાળા વિહીનતા (3) પત્રાચાર શિક્ષણ (4) ખુલ્લુ શિક્ષણ.
દૂરવર્તી શિક્ષણનું કાર્યક્ષેત્ર સ્પષ્ટ કરી પત્રાચાર શિક્ષણથી દૂરવર્તી શિક્ષણ કેવી રીતે જુદુ પડે છે ? આ સંદર્ભમાં 'અંતર' અને 'ખુલ્લું' શબ્દપ્રયોગો સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

ઉચ્ચ શિક્ષણમાં પ્રવેશ માટે દૂરવર્તી શિક્ષણનું મહત્ત્વ સમજાવી દૂરવર્તી શિક્ષણની લાક્ષણિકતાઓ તથા નીતિવિષયક નિર્ણયો અંગે સમજૂતી આપો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (25)

દૂરવર્તી શિક્ષણનું સંગઠનીય માળખું સવિસ્તાર સમજાવો. એકવડીપ્રથા અને બેવડીપ્રથાની સંસ્થાઓની તુલના કરો.

અથવા

દૂરવર્તી અધ્યેતાઓના મુખ્ય લક્ષણો જણાવી દૂરવર્તી અધ્યેતાઓની સમસ્યાઓ અને સંભવિત ઉકેલો વિશે સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. (25)

(1) ફ્રિમેને(Freeman) આપેલા મુકત અધ્યયનતંત્ર/પ્રણાલીના છ પ્રકારો ટૂંકમાં સમજાવો.
(2) વિદ્યાર્થી સહાય સેવાની વ્યવસ્થાપનમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થઈ શકે ?
(3) વિકાસાત્મક મૂલ્યાંકન અને સંકલનાત્મક મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તુલના કરો.
(4) દૂરવર્તી શિક્ષણમાં પ્રક્રિયાચલો અને નીપજચલો વચ્ચેનો ભેદ દર્શાવો.
(5) દૂરવર્તી શિક્ષણ મૂડીરોકાણ છે તે કઈ રીતે કહી શકાય ? સમજાવો.
(6) પ્રોઢ દૂરવર્તી અધ્યેતાઓના લક્ષણો જણાવો.
(7) સ્વઅધ્યયનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેને અસરકર્તા પરિબળો ટૂંકમાં સમજાવો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (25)

દૂરવર્તી શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકનનું મહત્ત્વ સમજાવી સ્વાધ્યાય દ્વારા અધ્યયન – અધ્યાપનની વિગતે ચર્ચા કરો.

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન નોંધણી નંબર : ....
પાઠયક્રમ : ES-361
વિષય : શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી
તારીખ : 26/12/2010 (રવિવાર)
સમય : 11:00 TO 2:00 કુલ ગુણ : 100

સૂચના : (૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (25)

શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનો અર્થ, ક્ષેત્ર અને ઉદ્‌ભવ વર્ણવો.

અથવા

માધ્યમોની પંસદગીને અસર કરતાં પરિબળોની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (25)

કોમ્પ્યુટર આધારિત અધ્યયન(CAL) ની રીતો જણાવી CAL ના ફાયદા અને મર્યાદાઓ જણાવો.

અથવા

શિક્ષણનાં ક્ષેત્રમાં આવિર્ભાવ પામતી ટેક્નોલોજીનાં સ્વરૂપો જણાવી તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. (25)

(1) અધ્યયન–અધ્યાપન સાધનોનું વર્ગીકરણ જણાવો.
(2) સહભાગી અભિગમની ચાવીરૂપ લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.
(3) શાળાને અધ્યયન સંસાધન કેન્દ્રમાં (LRC) પરિવર્તિત કરવાની આવશ્યકતાઓ સમજાવો.
(4) યંત્રેતર (Software) સામગ્રીની રચનાના સિદ્ધાંતો જણાવો.
(5) રેડિયો પર પ્રસારિત શ્રાવ્ય કાર્યક્રમનાં ઉપયોગ માટે કઈ કઈ બાબતોનું ધ્યાન રાખશો.
(6) અભ્યાસ કૌશલ્યોની ચર્ચા કરો.
(7) શૈક્ષણિક પ્રોદ્યૌગિકીનાં મૂલ્યાંકનનાં સોપાનો જણાવો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. (25)

ખુલ્લી/નિર્બંધ શાળાની સંકલ્પના તથા તેની લાક્ષણિકતાઓની વિગતે ચર્ચા કરો.

www.StudyGuideIndia.com

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા ડિસેમ્બર – 2010

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ એજ્યુકેશન નોંધણી નંબર : ....
પાઠયક્રમ : ES-347
વિષય : સંસ્કૃતનું અધ્યાપન
તારીખ : 22/12/2010 (બુધવાર)
સમય : 3:00 TO 6:00 કુલ ગુણ : 100

સૂચના : **(૧) પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.**
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

આપણી ભારતીય સંસ્કૃતિમાં સંસ્કૃત ભાષાનું શું યોગદાન છે તે જણાવો.

અથવા

સંસ્કૃત શિક્ષણની વિવિધ પદ્ધતિઓ જણાવી કોઈપણ એક પદ્ધતિનું સંસ્કૃત શિક્ષણમાં મહત્વ અને મર્યાદા જણાવો.

પ્રશ્ન : ૨ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

ધોરણ-8નો કોઈ એક એકમ પસંદ કરી તેની પાઠ આયોજન નોંધ નીચેના મુદ્દા સંદર્ભે તૈયાર કરો.

- સામાન્ય હેતુઓ
- શૈક્ષણિક મુદ્દા
- શિક્ષક પ્રવૃતિ
- કા. પા. નોંધ
- સ્વાધ્યાય

અથવા

સંસ્કૃત શિક્ષણમાં દૃશ્ય–શ્રાવ્ય સાધનોની યાદી બનાવો.
''દૃશ્ય–શ્રાવ્ય સાધનોની મદદથી પ્રત્યક્ષીકરણ થવાના કારણે શિક્ષણ સંગીન અને ચિરસ્થાયી બને છે'' આ વિધાનની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 150 શબ્દોમાં આપો. **(25)**

(1) માધ્યમિક કક્ષાએ સંસ્કૃત પદ્યશિક્ષણની કઈ પદ્ધતિ તેમને શ્રેષ્ઠ લાગે છે ? ઉદાહરણ આપી સમજાવો
(2) તાસ આયોજન અને એકમ આયોજન વચ્ચે તફાવતનાં પાંચ મુદ્દા લખો.
(3) સંસ્કૃતને લોકપ્રિય બનાવવા તમે કઈ રીતે યોગદાન આપી શકો તે અંગેની નોંધ લખો.
(4) સંસ્કૃત ખંડને સજ્જ કરવા માટે શિક્ષક તરીકે તમે કયા પ્રયત્નો કરશો તે જણાવો.
(5) અભ્યાસક્રમ અને પાઠયક્રમ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
(6) સંસ્કૃત શિક્ષણના સામાન્ય હેતુઓ જણાવી કોઈપણ એકના વિશિષ્ટ હેતુઓ જણાવો.
(7) સંસ્કૃતમાં આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો જણાવો.

પ્રશ્ન : ૪ નીચેના પ્રશ્નનો આશરે 600 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો. **(25)**

સંસ્કૃત શિક્ષકની વ્યવસાયિક સજ્જતા અને ગુણોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

www.StudyGuideIndia.com